

Marcin Wiącek

VII.510.54.2021.PKR

**Pan
Zbigniew Ziobro
Minister Sprawiedliwości**

ePUAP

Szanowny Panie Ministrze,

do Rzecznika Praw Obywatelskich zwróciła się Skarżąca, wskazując na niezgodność **art. 155 § 2 pkt 4 ustawy *Prawo o ustroju sądów powszechnych z dnia 27 lipca 2001 r.*** (Dz.U. z 2020 r. poz. 2072 ze zm.; dalej jako: p.u.s.p.) **z art. 32 Konstytucji RP.** W ocenie Skarżącej, jeden z wymogów stawianych kandydatom na stanowisko asystenta sędziego – dolna granica wieku kandydata, tj. ukończone 24 lata, stanowi wymóg nieproporcjonalny i nieuzasadniony, a jako taki jest przejawem dyskryminacji ze względu na wiek.

Zgodnie z art. 155 § 2 p.u.s.p. na stanowisku asystenta sędziego może być zatrudniony ten, kto:

- 1) jest obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej i korzysta z pełni praw cywilnych i obywatelskich;
- 2) jest nieskazitelnego charakteru;
- 3) ukończył wyższe studia prawnicze w Polsce i uzyskał tytuł magistra lub zagraniczne uznane w Polsce;
- 4) ukończył 24 lata;

§ 2a. Nabór kandydatów następuje w drodze konkursu, który ma na celu wyłonienie kandydata o największej wiedzy i najwyższych kwalifikacjach, predyspozycjach i zdolnościach ogólnych, niezbędnych do wykonywania obowiązków asystenta sędziego.

Procedurę konkursową reguluje rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 października 2013 r. w sprawie przeprowadzania konkursu na stanowisko asystenta sędziego (Dz. U. poz. 1228). W § 7 ust. 1 tego rozporządzenia wskazano, że konkurs składa się z trzech etapów:

- 1) etapu pierwszego - wstępnej weryfikacji zgłoszeń kandydatów pod kątem spełnienia wymogów formalnych przystąpienia do konkursu;
- 2) etapu drugiego - testu obejmującego 36 pytań z zakresu prawa cywilnego i karnego oraz postępowania cywilnego i karnego oraz z pracy pisemnej na jeden z dwóch tematów z zakresu prawa cywilnego i prawa karnego, wybrany przez kandydata;
- 3) etapu trzeciego - rozmowy kwalifikacyjnej.

Natomiast w § 9 ust. 1 ww. rozporządzenia określono, że do zatrudnienia na stanowisku asystenta sędziego zostają zakwalifikowani kandydaci, którzy w trakcie konkursu uzyskali najwyższą liczbę punktów. W razie uzyskania przez kilku kandydatów tej samej liczby punktów komisja dokonuje wyboru kandydata, biorąc pod uwagę doświadczenie w stosowaniu prawa oraz wynikające z dokumentów dołączonych do zgłoszenia dodatkowe kwalifikacje przydatne do wykonywania pracy na stanowisku asystenta sędziego.

Równe traktowanie, czy też równość oznacza, że podmioty znajdujące się w podobnej sytuacji powinny być traktowane w sposób podobny, a podmioty znajdujące się w sytuacji odmiennej w sposób odmienny.¹ Trybunał Konstytucyjny wskazuje także, że równość oznacza „akceptację różnego traktowania przez prawo różnych podmiotów, bo równe traktowanie przez prawo tych samych podmiotów pod pewnym względem oznacza z reguły różne traktowanie tych samych podmiotów pod innym względem”.² Również z definicji zasady równości w orzecznictwie TK wynika, że zasada równości „polega na tym, że wszystkie podmioty prawa charakteryzujące się daną cechą istotną (relewantną) w równym stopniu mają być traktowane równo, a więc według jednakowej miary, bez zróżnicowań zarówno dyskryminujących jak i faworyzujących (...)”³.

---

¹ *Konstytucja RP. Tom I. Komentarz do art. 1-86*, red. M. Safjan, L. Bosek, 2016; uwagi do art. 32 Konstytucji RP.

² Tak m. in. wyrok TK z 22.2.2005 r., K 10/04, OTK-A 2005, Nr 2, poz. 17 oraz 23.3.2006 r., K 4/06, OTK-A 2006, Nr 3, poz. 32.

³ Tak uzasadnienie orzeczenia TK z 9.3.1988 r., sygn. U 7/87, OTK 1988, Nr 1, poz. 1.

Art. 6 ust. 1 dyrektywy 2000/78/WE dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiającej ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy (Dz. Urz. UE L.2000.303.16 z dnia 2000.12.02) stanowi, że państwa członkowskie mogą uznać, że odmienne traktowanie ze względu na wiek nie stanowi dyskryminacji, jeżeli w ramach prawa krajowego zostanie to obiektywnie i racjonalnie uzasadnione zgodnym z przepisami celem, w szczególności celami polityki zatrudnienia, rynku pracy i kształcenia zawodowego, i jeżeli środki mające służyć realizacji tego celu są właściwe i konieczne.

Zgodnie z art. 5 pkt 6 ustawy z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania (Dz. U. z 2020 r. poz. 2156) nie stosuje się do odmiennego traktowania co do możliwości i warunków podejmowania i wykonywania działalności zawodowej (...), jeżeli rodzaj lub warunki wykonywania danej działalności zawodowej powodują, że przyczyna odmiennego traktowania jest rzeczywistym i decydującym wymaganiam zawodowym stawianym danej osobie fizycznej, proporcjonalnym do osiągnięcia zgodnego z prawem celu różnicowania sytuacji danej osoby. Co więcej art. 5 pkt 8 lit a stanowi wprost normę prawną odnoszącą się do wieku. Otóż zgodnie z tym przepisem ustawy nie stosuje się do odmiennego traktowania osób fizycznych ze względu na wiek, gdy jest to obiektywnie i racjonalnie uzasadnione celem zgodnym z prawem, w szczególności celami kształcenia zawodowego, pod warunkiem, że środki służące realizacji tego celu są właściwe i konieczne.

W projekcie ustawy - *Prawo o ustroju sądów powszechnych* (druk nr 1656 i 1656-A, Sejm III kadencji) brak jest uzasadnienia dla wprowadzenia kryterium wieku dla kandydatów na asystentów sędziego. Natomiast Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 9 lipca 2013 r., sygn. akt II GSK 391/12, stwierdził, że ustawodawca polski, implementując do krajowego porządku prawnego dyrektywę 2000/78/WE ustawą z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania, poprzestał jednak na przyjęciu nowych rozwiązań prawnych, nie podejmując natomiast czynności związanych z już obowiązującymi aktami prawa krajowego, których dostosowanie było niezbędne do pełnej implementacji wspomnianej dyrektywy. Przepisy ustawy o wdrożeniu nie objęły wszystkich dziedzin życia, w których mógł wystąpić problem dyskryminacji ze względu na wiek. W konsekwencji przepisy ustawy o wdrożeniu nie usuwają wątpliwości, jakie mogą się pojawiać w związku z brakiem przepisów

dostosowujących prawo krajowe do potrzeb wynikających z implementacji dyrektywy 2000/78/WE.

W przedmiotowej sprawie spośród wszystkich kryteriów ustawowych stawianych przed kandydatami na stanowisko asystenta sędziego Skarżąca nie spełnia tylko kryterium wieku i to powoduje, że nie może ona zostać zatrudniona na tym właśnie stanowisku. **Biorąc zaś pod uwagę fakt, że spełnia pozostałe kryteria oraz jest zobowiązana wziąć udział w procedurze konkursowej, która ma na celu wyłonienie najlepszych kandydatów, to stwierdzić należy, że wymóg wieku nie jest środkiem proporcjonalnym ani nie został właściwie uzasadniony.**

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627 ze zm.), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o rozważenie przedstawionych przeze mnie uwag i podjęcie odpowiedniej inicjatywy legislacyjnej w tym zakresie. Proszę o poinformowanie mnie o stanowisku Pana Ministra w tej sprawie.

Łączę wyrazy szacunku

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/